

PŘIJATÉ TEXTY

P9_TA(2021)0290

Situace na Šrí Lance, zejména zatýkání na základě zákona o předcházení terorismu

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. června 2021 o situaci na Šrí Lance, zejména zatýkání na základě zákona o předcházení terorismu (2021/2748(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Šrí Lance,
  - s ohledem na zprávu Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 9. února 2021 s názvem „Podpora smíření, odpovědnosti a lidských práv na Šrí Lance“,
  - s ohledem na rezoluci Rady OSN pro lidská práva ze dne 23. března 2021 nazvanou „Podpora smíření, odpovědnosti a lidských práv na Šrí Lance“,
  - s ohledem na nařízení č. 01 z roku 2021 zveřejněná dne 12. března 2021 na základě zákona o předcházení terorismu na Šrí Lance,
  - s ohledem na zprávu, kterou dne 14. prosince 2018 předložil zvláštní zpravodaj OSN pro podporu a ochranu lidských práv a základních svobod v rámci boje proti terorismu s názvem „Návštěva Šrí Lanky“,
  - s ohledem na prohlášení o Šrí Lance, které dne 24. února 2021 učinila vysoká komisařka OSN pro lidská práva Michelle Bacheletová,
  - s ohledem na závěrečnou zprávu z ledna 2020, kterou předložila mise Evropské unie pro sledování průběhu prezidentských voleb na Šrí Lance dne 16. listopadu 2019,
  - s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948,
  - s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966,
  - s ohledem na systém všeobecných celních preferencí EU plus (GSP+), jehož zvláštní pobídkový režim Šrí Lanka využívá,
  - s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Šrí Lanka byla poznamenána desítkami let trvající občanskou válkou, která skončila v roce 2009 a během níž se obě strany dopustily závažného

porušování lidských práv;

- B. vzhledem k tomu, že situace v oblasti lidských práv na Šrí Lance se neustále zhoršuje, přičemž nová vláda rychle polevila od mírného pokroku, jehož bylo dosaženo během předchozích vlád; vzhledem k tomu, že prostor, v němž mohou v zemi působit občanská společnost a nezávislé sdělovací prostředky, se rychle zmenšuje;
- C. vzhledem k tomu, že na Šrí Lance existuje od roku 1979 kontroverzní zákon o předcházení terorismu, který policii uděluje široké pravomoci k pátrání, zatýkání a zadržování podezřelých osob z řad civilistů; vzhledem k tomu, že rozsáhlé pravomoci stanovené v zákoně o předcházení terorismu vedly k opakovaným a opodstatněným obviněním z mučení a pohlavního zneužívání, nuceným doznáním a systematickému odpírání řádného procesu;
- D. vzhledem k tomu, že vysoká komisařka OSN pro lidská práva ve své poslední zprávě o Šrí Lance zopakovala výzvy k moratoriu na používání zákona o předcházení terorismu k novým zatýkáním, dokud nebude nahrazen právními předpisy, které budou dodržovat mezinárodní osvědčené postupy;
- E. vzhledem k tomu, že vláda Šrí Lanky vydala dne 9. března 2021 nařízení č. 01 z roku 2021, jimiž rozšířila zákon o předcházení terorismu a mimo jiné povolila dvouleté zadržování bez soudního řízení za způsobení „náboženské, rasové nebo komunitní disharmonie“;
- F. vzhledem k tomu, že zákon o předcházení terorismu je systematicky využíván k svévolnému zatýkání a zadržování muslimů a menšinových skupin na Šrí Lance, včetně Ahnafa Jazeema, 26letého muslimského učitele a básníka, a Hejaaza Hizbullaaha, známého právníka v oblasti práv menšin a právního státu;
- G. vzhledem k tomu, že dne 19. května 2017 Šrí Lanka znovu získala přístup k velkorysým celním preferencím v rámci GSP+ pod podmínkou, že nahradí zákon o předcházení terorismu a účinně provede 27 mezinárodních úmluv, včetně úmluv o lidských právech; vzhledem k tomu, že Evropská unie opakovaně vyjádřila znepokojení nad zákonem o předcházení terorismu a konstatovala, že Šrí Lanka tento zákon navzdory svému závazku nezrušila;
- H. vzhledem k tomu, že dne 20. října 2020 schválil šrílanský parlament 20. změnu ústavy, která posiluje výkonnou moc prezidenta;
- I. vzhledem k tomu, že ačkoli od konce války uplynulo téměř 12 let, domácí iniciativy na podporu odpovědnosti a usmíření opakovaně nepřinesly výsledky, což ještě více upevnilo beztrestnost a zhoršilo nedůvěru obětí vůči systému;
- J. vzhledem k tomu, že existují jasné známky urychlování militarizace civilních vládních pozic na Šrí Lance; vzhledem k tomu, že od roku 2020 bylo na klíčové administrativní pozice jmenováno nejméně 28 současných nebo bývalých vojenských a zpravodajských pracovníků; vzhledem k tomu, že tato jmenování zahrnují nejméně dva vysoce postavené vojenské činitele, kteří byli podle zpráv OSN zapojeni do údajných válečných zločinů a zločinů proti lidskosti v posledních letech konfliktu; vzhledem k tomu, že v policejní vazbě a ve šrílanských věznicích přišlo o život mnoho podezřelých a vězněných osob; vzhledem k tomu, že mezi nejnovější případy patří

úmrtí v policejní vazbě v květnu 2021; vzhledem k tomu, že v listopadu 2020 bylo ve věznici Mahara zabito 11 vězňů a 117 dalších jich bylo zraněno, když příslušníci vězeňské služby zahájili palbu, aby potlačili nepokoje ohledně podmínek v souvislosti s onemocněním COVID-19;

- K. vzhledem k tomu, že šrilanské orgány vynesly v roce 2019 rozsudek trestu smrti za trestné činy související s drogami, a to i přes to, že od roku 1976 v zemi platí moratorium na trest smrti;
1. vyjadřuje hluboké znepokojení nad alarmujícím směřováním Šrí Lanky k opětovnému závažnému porušování lidských práv, jak se uvádí v nejnovější zprávě OSN o této zemi, která jako první varovné signály uvádí zrychlení militarizace civilních vládních funkcí, zrušení důležitých ústavních záruk, politické maření odpovědnosti, vylučující rétoriku, zastrahování občanské společnosti a používání zákonů pro potírání terorismu;
  2. znovu opakuje svůj zásadní nesouhlas s pokračujícím uplatňováním současného zákona o předcházení terorismu; vyzývá šrilanské orgány, aby splnily svůj závazek přezkoumat a zrušit tento zákon a nahradit jej právními předpisy v oblasti boje proti terorismu, které budou v souladu s mezinárodními osvědčenými postupy; dále vyzývá k okamžitému pozastavení platnosti předpisů o deradikalizaci;
  3. připomíná, že nařízení č. 01 z roku 2021 neposkytují procesní záruky žádné osobě zbavené osobní svobody, jak stanoví článek 9 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, a že porušují ústavní záruky samotné Šrí Lanky podle článku 13 šrilanské ústavy; připomíná, že deradikalizační, rehabilitační a reintegrační střediska, která jsou regulována podobnými právními předpisy, byla v minulosti místy, kde docházelo k závažnému porušování lidských práv, jako je mučení a jiné špatné zacházení, včetně sexuálního násilí a genderově podmíněného násilí;
  4. vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že na základě zákona o předcházení terorismu dochází ke svévolnému zatýkání a zadržování osob bez spravedlivého procesu a přístupu ke spravedlnosti, a to i v případě aktivistů z řad občanské společnosti, právníků, spisovatelů a básníků, například Hejaaze Hizbulla a Ahnafa Jazeema; se znepokojením bere na vědomí zadržení bývalého ředitele útvaru trestního vyšetřování Shaniho Abeysekary; naléhavě vyzývá šrilanskou vládu, aby okamžitě umožnila zadrženým osobám spravedlivý proces na základě platných obvinění a aby je v případě neexistence obvinění bezpodmínečně propustila;
  5. vyjadřuje politování nad pokračující diskriminací a násilím vůči náboženským a etnickým menšinám a společenstvím, včetně muslimů, hinduistů, Tamilů a křesťanů, na Šrí Lance; vyzývá vládu Šrí Lanky, aby jednoznačně odsoudila nenávislné verbální projevy, podněcování k násilí a diskriminaci vůči náboženským a etnickým skupinám v zemi a aby pohnala k odpovědnosti osoby, které podporují takové rozdělování, a to i ve vládě a v armádě;
  6. bere na vědomí přijetí 20. změny ústavy a vyjadřuje vážné obavy, pokud jde o omezení nezávislosti soudů, parlamentní kontroly a nadměrné kumulace moci v rukou prezidenta, které jsou výsledkem této změny;
  7. se znepokojením bere na vědomí nedávný návrh vlády Šrí Lanky na přijetí nového zákona o dezinformacích, a to navzdory obavám organizací občanské společnosti, že

takový zákon by mohl ohrozit svobodu projevu; naléhavě vyzývá online platformy, aby aktivně usilovaly o omezení šíření nenávistných projevů a dezinformací na internetu v sinhálštině a tamilštině;

8. je znepokojen skutečností, že ustanovení trestního zákoníku Šrí Lanky, zejména oddíly 365, 365A a 399, jsou vykládány takovým způsobem, že kriminalizují osoby s odlišnou sexuální orientací a genderovou identitou;
9. vyzývá Komisi, aby urychleně vyhodnotila své financování projektu Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu a Interpolu nazvaného „Podpora Šrí Lanky v boji proti terorismu“ v situaci, kdy je boj proti terorismu na Šrí Lance v některých případech používán jako záminka k pronásledování členů etnických a náboženských skupin a občanské společnosti, včetně obránců lidských práv; vyzývá delegaci EU na Šrí Lance a zastoupení členských států, aby více podporovaly občanskou společnost, zejména obránce lidských práv, ochránce životního prostředí a novináře;
10. zdůrazňuje, že je zásadní zajistit, aby byla procesu národního usmíření věnována nezbytná pozornost a aby tento proces vedl ke konkrétním opatřením, včetně vyvození zodpovědnosti za násilná zmizení a trestné činy spáchané v minulosti; vyjadřuje politování nad tím, že Šrí Lanka odstoupila od závazků, které učinila vůči Radě OSN pro lidská práva v souvislosti s prosazováním rezoluce ze dne 14. října 2015 nazvaného „Podpora usmíření, odpovědnosti a lidských práv na Šrí Lance“, a vybízí ji, aby znovu spolupracovala s radou, neboť to má zásadní význam pro obnovení vztahů s mezinárodním společenstvím a vytvoření procesu národního usmíření mezi různými sinhálskými, tamilskými, hinduistickými a křesťanskými komunitami;
11. žádá vládu Šrí Lanky, aby odstranila jakékoli překážky vyšetřování a případného stíhání příslušníků bezpečnostních sil obviněných ze závažného porušování lidských práv; trvá na tom, aby byla vyšetřena obvinění ze závažného porušování lidských práv a z válečných zločinů spáchaných během občanské války vysoce postavenými představiteli všech stran; vyzývá vládu Šrí Lanky, aby ukončila praxi jmenování současných a bývalých vojenských velitelů, kteří se podíleli na závažném porušování lidských práv, do vysokých vládních pozic;
12. vyzývá k důkladnému, nestrannému a úplnému vyšetření bombových útoků, které byly spáchány na velikonoční neděli v roce 2019, přičemž toto vyšetřování musí být vedeno v souladu s mezinárodními právními normami; dále vyzývá k tomu, aby osoby, proti nimž existuje důkaz o vině, byly neprodleně postaveny před soud a osoby, u nichž neexistují dostatečné důkazy, byly propuštěny;
13. připomíná, že režim GSP+ nabízí pobídku lepšího přístupu na trh EU pro vývozce z této země výměnou za další pokrok v plném uplatňování těchto úmluv; připomíná, že jedním z klíčových závazků Šrí Lanky bylo plně sladit její právní předpisy v oblasti boje proti terorismu s mezinárodními úmluvami o lidských právech s cílem zajistit příznivé obchodní vztahy v rámci GSP+; připomíná důsledky, s nimiž nařízení o GSP¹ počítá v případě, že se trvale nedaří přijmout a uzákonit nezbytné reformy v oblasti lidských práv, zrušit nekorektní právní předpisy a zvrátit současnou tendenci

---

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 978/2012 ze dne 25. října 2012 o uplatňování systému všeobecných celních preferencí (Úř. věst. L 303, 31.10.2012, s. 1).

narůstajícího porušování lidských práv;

14. zdůrazňuje, že režim GSP+ nabídnutý Šrí Lance významně pomohl hospodářství této země, kdy vývoz ze země do EU vzrostl na 2,3 miliardy EUR a EU se tak stala pro tuto zemi druhým největším vývozním trhem; poukazuje na probíhající monitorování způsobilosti Šrí Lanky pro status GSP+ a zdůrazňuje, že pokračování obchodních preferencí GSP+ není automatické; vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ), aby řádně zohlednily aktuální události při posuzování způsobilosti Šrí Lanky pro status GSP+; dále vyzývá Komisi a ESVČ, aby využívaly GSP+ jako páku k dosažení pokroku Šrí Lanky, pokud jde o povinnosti v oblasti lidských práv, aby požadovaly zrušení nebo nahrazení zákona o předcházení terorismu, aby pečlivě posoudily, zda existuje dostatečný důvod v krajním případě zahájit postup, jímž se Šrí Lance dočasně odebere status GSP+ a s ním spojené výhody, a aby o této záležitosti co nejdříve informovaly Parlament;
15. se znepokojením bere na vědomí dopady pandemie COVID-19 na zhoršující se situaci v oblasti pracovních práv v zemi; naléhavě Šrí Lanku vyzývá, aby plně spolupracovala s Mezinárodní organizací práce (MOP) s cílem posílit pracovní práva pracovníků v továrnách, včetně zdravotních a bezpečnostních podmínek pro pracovníky v oděvním průmyslu ve zvláštních obchodních zónách; vyzývá vládu Šrí Lanky, aby účinně prováděla a posilovala vnitrostátní politiku v oblasti odstranění dětské práce; vyzývá orgány Šrí Lanky, aby přizpůsobily příručku pracovních norem a pracovníprávních vztahů Investiční rady Šrí Lanky tak, aby byla v souladu s mezinárodními normami, zejména s úmluvami MOP č. 87 a 98;
16. opakuje, že Evropská unie rozhodně odmítá trest smrti, a to ve všech případech a bez výjimky; vítá pokračující moratorium Šrí Lanky na trest smrti; naléhavě vyzývá vládu, aby zrušila používání trestu smrti v zemi;
17. vítá dřívější podporu, kterou EU věnovala úsilí o usmíření, a zdůrazňuje připravenost EU podporovat Šrí Lanku v této oblasti;
18. vyjadřuje znepokojení nad rostoucí úlohou Číny a jejím zasahováním na Šrí Lance;
19. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, zvláštnímu zástupci EU pro lidská práva, generálnímu tajemníkovi OSN, Radě OSN pro lidská práva a vládě a parlamentu Šrí Lanky.